

ಕೆರೆಗೆ ಜಲ ಊರಿಗೆ ಬಲ

ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಒಂದು ಸರಳ ಮಾದರಿ, ಊರಿಗೆ ನೀರು ತಂದದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದುಕಿಗೂ ತಿರುವು ನೀಡಿದೆ.

■ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಹೊಸಪಾಳ್ಯ

‘2018-19ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಬಂದ್ ಆಗಿತ್ತು. ಹೊಳಿ ಬದಿ ಮತ್ತೊಂದ್ ತೆಗೆಸಿ ನೀರು ಕೊಡತಾ ಇದ್ದಿ. ಕೆರೆ ಹೂಳು ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಲಿ ಮತ್ತೆ ನೀರು ಬಂದ್ಬಿತಿ. ಇದೊಂದೇ ಅಲ್ಲೀ, ನಮ್ಮೂರಾಗ 60-70 ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತೆ ನೀರು ಕೊಡತಾಪ್ಪು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾನಗಲ್ ಮನಗುಂದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸದಸ್ಯ ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಾತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಹತ್ತಾರು ಜನ ತಲೆದೂಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮತ್ತೊಂದಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ:

ಮುಂಡಗೋಡ ತಾಲ್ಲೂಕು ನಂದಿಕಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಸುವ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಪೂರ ಒಣಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಖಾಸಗಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. 2023ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಬತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಉಕ್ಕಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಟಾರು ಕೂರಿಸಿ ನೀರು ಪೂರೈಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈಗ ಈ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯೊಂದೇ ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಿದೆ.

ಶಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ನರೂರಿನ ಶಾಲೆ ಹಿಂಭಾಗ ಒಂದು ತೆರೆದ ಬಾವಿ ಇದ್ದು, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೆರೆ ಹೂಳು ತೆಗೆದ ಪರಿಣಾಮ ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿ ನೀರು ತುಂಬಿದೆ, ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಹಾವೇರಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ.

ಕೆಲವೇ ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 36 ಸಾವಿರ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೀಗ ನಗರೀಕರಣ, ಒತ್ತುವರಿ,

ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಕೆರೆಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ನಡುವೆಯೂ ಉಳಿದಿರುವ ಕೆರೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ, ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ರೂಪಿಸಿರುವ ಸರಳ ಮಾದರಿ ಗಮನಸೆಳೆಯುವಂತಿದೆ.

ಕಳೆದ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಹಾವೇರಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 281 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆ ಉಳಿಸುವ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಕೈಜೋಡಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ‘ಮನುವಿಕಾಸ’ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಹೆಗಲಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಈ

ಶ್ರಮದಾನದಿಂದಾಗಿ ಕೆರೆಗಳ ಧಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ, ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಳ, ಕೂಲಿ ಲಭ್ಯತೆ, ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ, ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಅನುಕೂಲಗಳಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಹೊಸ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

‘ಮನುವಿಕಾಸ’ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೈಹಾಕುವ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಪ್ರೇರಣೆ ಇದೆ. 2015ರಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿ ಬಳಿಯ ಸೀತಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ ತಮ್ಮ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಸಲು ಪರಿಶ್ರಮ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಎಡತಾಕಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಮನುವಿಕಾಸವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಯಶಸ್ಸು ಕಂಡಿತು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಕೆರೆಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು.

ಹಲವು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಹಾಗೂ ದಾನಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿರುವುದು.

ಹೂಳು ತೆಗೆದ ನಂತರ ನಳನಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿರಸಿಯ ಗೋಣಗಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದ ಊರ ಬಾಗಿಲ ಕೆರೆ

ಹೂಳು ಹೊಲಗಳಿಗೆ, ಮಳೆನೀರು ಕೆರೆಗೆ